

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ivlii Cæsaris|| Scaligeri|| Epistolæ|| &|| Orationes||

Scaliger, Julius Caesar

Lugduni Batavorum, 1600

Ivlii Cæsaris Scaligeri Ad Godofredvm Cavlmontivm Pontificem
Cleracensem Præfatioin *** nomine amici. XIV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70455)

continuo officiosus fuerim. Posthac quidem certe dabimus operam, vt quemadmodum in offerendo hoc genere studiorum posteriores tulimus, sic in te deinceps colenda priores feramus. Vale.

IVLII CÆSARIS SCALIGERI
AD GODOFREDVM CAULMONTIVM
PONTIFICEM CLERACENSEM
*Prefatio in *** nomine amici. XIV.*

OPTIME meriti de hominum genere i quidem videri debent, Godofredo Pontifex, qui omni suo studio ad communem vtilitatem traducto quam maximis beneficiis ciuitates affecerunt. Quorum cum duo sint genera: alterum eorum, qui belli, alterum, qui pacis laude floruerunt: non minori in honore habendi sunt, qui partam a maioribus traditamq. sibi Remp. consiliis, sapientia, legibus constituerunt, quam qui armis & sanguine pepererunt aut certe tutati sunt. Quanquã profecto, si rem ipsam accuratius examinauerimus, inueniemus eundem vtrique finem propositum fuisse. Nam certum est illos bella gessisse, vt aliquando in pace viueretur: hos vero non

non alia quam pacis ac quietis causa populis leges tulisse: quas si susciperent ac serua-
rent possent, in pace honeste beateque vi-
uere. Cum enim recta ratio in natura insi-
ta, & omnibus ante scriptam legem vllam
seculis nata, quæ iubet ea, quæ facienda
sunt, prohibetque contraria, summa illa
quidem lex iuris legumque conditarum
fons & origo, vitiis in animis hominum
corruptela malæ consuetudinis inualescen-
tibus sit deprauata, non potuere, qui tran-
quille atque innocenter sibi viuere induxe-
runt ab improborum iniuriis liberari, neq.
adeo inter ipsos potuit improbos conueni-
re, nisi effrenata horum licentia legibus co-
hiberetur. Itaque congregatis principio
in vnum, natura duce, multis hominibus,
mœnibusque, quibus sua ipsi tuerentur,
conditis, cum mali nec coniunctione natu-
ræ, nec ciuitatis societate ac fœdere ab in-
iuriis abstinerent, tum demum cognitum
est insigne aliquod remedium tantis malis
adhibendum esse. Ex quo intelligi par est,
existisse præstantissimos homines recta il-
la ratione, quam in natura insitam dixi-
mus, doctrinæ beneficio præditos, qui ad
curam salutis publicæ reuocatis ciuibus
hæc mala iam longe lateque grassantia esse
com-

com-

comprimenda persuasere. Hi leges primum scripserunt, deinde publico consensu tulerunt, quæ malos poenis afficerent, defenderent bonos, communemque civitatis statum tuerentur, unde Ius Civile ortum duxit, sic quidem appellatum, quod ipsius civitatis sit proprium. Quo sublato quid est, quo amplius civitas dici debeat incondita illa ferocientis ex libidine populi turba? De cuius utilitate, dignitate, præstantia, hoc tantum in præsentia dicam: Non magis sine eo civitatem quam, humanum corpus sine mente regi ac gubernari posse. Si tamen fatendum est (vt certe est) eius esse officii præmio & poena civitatem firmare: honesta civium studia honoribus, præmiis, laude excitando: vitia autem atque fraudes damnis, ignominia, carcere, exilio, morte coercendo. Quamobrem complectenda est (mea quidem sententia) omni studio ac charitate eorum virorum memoria, eisque habendæ a nobis imprimis gratiæ, quorum sapientiæ & auctoritate inductæ civitates vt mœnibus sic se legibus sepserrunt. His proximi habendi sunt Iurisconsulti atque interpretes: non illi quidē, qui Iuris maiestatem, æquitatem, splendorem detortis, iniquis, fordidis interpret-

terpretationibus obruere conati sunt : sed qui obscuris lucem , dubiis benignam ex bono & æquo interpretationem addentes, ius ipsum illustrarunt. Quorum equidem æmulatione incensus iam pridem studeo de ciuibus meis munere aliquo in hoc genere non vulgari ad eorum vsum ex industria mea profecto, bene mereri. Nam antea in eorum gratiam patrias Constitutiones Latino sermone donavi : scripsique in easdem Commentarios succisuis temporibus, quæ solent inter negotiorum meorum fluctus incurrere : quos nonnullorum amicorum flagitationibus impulsus præpropere edidi. Quocirca cum ex intervallo relegendos per ocium in manus sumfisssem, ac iam singulis seuerius examinatis multa comperissem quæ stomacho meo parum satisfacerent: non puduit me ea recognoscere, in eisque retractandis tantum operæ insumere, quantum ad purgandam admissi aliorum impulsu erroris culpam, opus esse iudicavi. Tametsi video necdum me repræhensione cariturum, eorum præsertim, quibus nihil arridet, quod non sit omni ornatus genere cultum, numeroque oratorio astrictum : qui mihi vt spero veniam dabunt, si hanc materiam haud quidem

dem

dem magnæ eloquentiæ capacem, puritate sermonis, pressaque & contracta oratione (quam ego Iurisconsultorum more hic de industria confectatus sum) contentam esse meninerint. Eorum autem importunitatem nihil moror, qui tam iudicio carentes quam acerrimi elegantiæ ac Latinitatis osiores hæc mea, velut merces fucosæ, ut ipsi loquuntur, contemnent, risu magis quam stomacho excipiendam: illis satis fecisse contentus, qui inuenta fruge, ea quam glande vesci malunt. Hoc vero quidquid est operis exactiore diligentia repurgatum, Godofrede illustrissime, sub felicitui nominis auspicio in publicum rursus proferre volui: cum quod tam egregio animi impetu ad optima & præclarissima quæque feraris, ut ad illam rei bellicæ gloriam, quæ cum incredibile nominis vestri admiratione in vestra familia ut hæreditaria iam pridem versatur, literarum laudem, ne quod tibi rerum bene gerendarum subsidium ornamentumve deesset, addendam censueris: tum quia eius gratiam ac præsidium postulare videntur Constitutiones nostræ: quem ut natura ad iuris ipsius æquitatisque obseruantiam atque charitatem erga patriam procreauit, ita eius

Maio.

propensissimum in se animum & studium non tam ciuitas nostra, sed tota etiam Aquitania, consilii, fidei, animi magnitudinis fructum vniuersa Gallia antea sæpenu-mero experta est: Gallici nominis hostes armorum fortitudinē senserunt. Per quorum vestigia tu ipse ut nominis, sic verus illorum virtutis hæres ad ipsum summæ laudis & gloriæ fastigium pleno iam gradu contendis. Hunc igitur, Godofride nobilissime, libellum tuo nomini dicatum æquo animo accipe: auctoremque tam facile complectere, quam is amplitudinem tuam omni studio colit atque obseruat. Vale.

CAROLO SEVINO XV.

CVM nihil mihi maius optarem dari, quam vt locorum interuallo intercep-
ta tecum colloquendi facultas literis sal-
tem tuis repræsentaretur: nihil tamen mi-
nus sperare audebam. quoniam & cæli tra-
ctus, & tempestatum importunitas auge-
bant difficultates. Quo mihi iucundiores
fuerunt literæ tuæ, quæ & consuetudinem
nostram instaurarunt incæptæ amicitia, &
ex insperato obtulerunt mihi elegantiam

F illam